N°. 430. **DE GRONDWET.** 1854.

TE ZEGELE

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

DONDERDAG 12 OCTOBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.[illegible]
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De begrootingswetten.

III.

JUSTITIE.

(*Vervolg en Slot.*)

[illegible] hebben eergister, op vlugtige wijs, doen zien, [illegible]ote rol de uitgaven voor *politie* op het budget [illegible] Minister van Justitie spelen. Wanneer wij de Vde afdeeling van zijne begrooting nog eens van na[der] beschouwen en in overweging nemen, dan wordt [het] duidelijk, hoe alles, als 't ware, in 't werk is ge[steld] om het cijfer dier afdeeling noodeloos, althans zonder eenigen grond, zoo hoog mogelijk op te voeren. In de eerste plaats valt in het oog, dat de Regering, [waar]at de ondervinding van eenige jaren heeft gesproken, [zich] — gewis ondanks haar zelve — genoopt gevoelde, [om] den post voor traktementen en abonnement van bureaukosten van commissarissen en inspecteurs van algemeene of rijkspolitie te *verminderen* met een be[drag] van *f* 2,700. Op de begrooting van 1854 had de [Regering] noodig geacht *f* 8,700; reeds toen is door ons [betoogd], dat met vergelijking van gelijksoortige uitga[ven in] vorige jaren, dat cijfer te hoog was opgevoerd. [De] Minister van Justitie komt nu zelf tot de bekente[nis, dat] het „voorshands niet volstrekt noodzakelijk is [geno]men aan het getal dier ambtenaren zoodanige [uitbreidi]ng te geven, dat de vroeger toegestane som [in haar] geheel zou worden gevorderd." Maar de Mi[nister] zou de „tegenovergestelde", d. i. hier de geld[verspil]lende rigting verloochenen, indien hij nu de *f* 2,700, die niet behoeven uitgegeven te worden, zou bespāren. Dat zou een feit zijn van deze regering niet te verwachten; en het schijnt ons dan ook zeer natuur[lijk] toe, dat men *sans façon*, een nieuwen post op de begrooting heeft gecreëerd, ten einde, *coûte qui coûte* [d]e overbodige *f* 2.700 toch te verteren. De heer Don[k]er Curtius vindt namelijk goed, om *f* 2.700 *gratificatiën* uit te reiken „voor bijzondere pligtsbetrachting [en] tot verdere aanmoediging der mindere beambten van algemeene of rijks-politie"! Blijkbaar strekt die post, om *in elk geval* de *f* 2,700 niet te doen strekken ten voordeele der schatkist; want waarom ambtenaren, die om hun pligt te doen betaald worden, nog bui[t]engewone premiën moeten ontvangen wanneer zij doen [wa]t geen hun pligt is en bij nalating waarvan zij zouden worden weg gezonden, is niet wel te verklaren. Alleen dan, wanneer men zich bijv. eene politie als in Rusland voorstelt, zou dergelijke premiën-toekenning ver[kla]arbaar zijn; maar dan kunnen wij ook van lieverlede onze dienstboden en ondergeschikten, even als in Rusland, in mouchards zien veranderen, gelijk nu reeds de bewoners der residentie in zoo menig koffijhuisbe[zoeker] [illegible] geheimen aanbrenger kunnen vinden.

[illegible] hierbij niet gebleven. Op die Vde afdeeling [kom]t een nieuw postje voor van niet minder dan *f* 16,000, ten behoeve van de militairen, die als maréchaussées, in politie-agenten zijn herschapen. Tot regtvaardiging van dezen post vergenoegt zich de Minister eenvoudig te zeggen: „Vroeger werden deze kos[ten] g[e]leden *deels* door het Departement van Oorlog, [*deels*] door de gemeenten die, tegen het genot der buitengewone politie-dienst van eene brigade hulp-maréchaussée, zich onderling hadden verstaan om aan het Departement van Oorlog te vergoeden wat deze [brig]ades in de stationnementen meer kosten dan in [de] garnizoensplaats van het corps waartoe die deta[ch]ementen behooren. *Maar gaandeweg is het moeijelijk geworden* de gemeenten tot die uitgaven te doen overeenkomen en het Departement van Oorlog maakt [te] regt zwarigheid regelmatig te zijnen laste te nemen [uit]gaven, die uitsluitend strekken in het belang der politie. Uit dezen hoofde heeft de Regering begrepen, [ter] vergoeding der bedoelde buitengewone onkosten, [[illegible]] som van *f* 16.000 op het IVde hoofdstuk te [[illegible]] uittrekken."

[Uit] de wijze, waarop tot dusver de kosten voor de maréchaussées betaald werden, blijkt, dat zij inderdaad strekken tot *gemeente-politie*; derhalve behooren zij te komen ten laste *van de gemeente* voor zoo veel de militairen in de stationnementen meer kosten dan daarvoor in de garnizoens-plaatsen wordt betaald. Van dáár, dat de kosten *deels* door het Departement van Oorlog, *deels* door de gemeenten gedragen werden. Het spreekt wel van zelf, dat eene dergelijke verdeeling van de kosten van onderhoud gepaard moet gaan met eigenaardige bezwaren; maar wij betwijfelen zeer, of die bezwaren nu kunnen regtvaardigen, dat de Minister van Justitie gladweg zegt: „Dat valt ons te moeije„lijk, en daarom zal het Rijk maar die *f* 16,000 voor „zijne rekening nemen." Wij meenen, dat aan dergelijke losheid in het beheer van 's lands gelden de Staten-Generaal moeijelijk hunne toestemming zullen kunnen geven. Alleen dàn, wanneer gemeenten onvermogend zijn, om de kosten der politie te dragen, zou er sprake kunnen zijn van eene *bijdrage* van 's Rijkswege; maar dan nog altijd gevoegd bij eene subsidie van wege de *provincie;* nimmer evenwel, omdat men niet goedvindt of het talent niet bezit, om administratieve bezwaren uit den weg te ruimen, mag de zorg voor gemeentelijke politie, als „rijkspolitie", op de schouderen van den staat gelegd worden. Wanneer eene dergelijke reden geldig ware: wij voorzien, dat de eene gemeente vóór de andere na, bezwaren zal in het leven roepen, om op die wijze den staat te doen zorgen voor 't geen gemeente-pligt is. De gelijkheid voor de wet brengt tevens mede, dat men, zonder noodzaak, niet de eene gemeente ontheffe van een last, die op eene andere blijft drukken. Deze tweede nieuwe post op de Vde afdeeling achten wij, derhalve, gelijk de eerste, onaannemelijk; en spreken onze innige overtuiging uit, dat de Staten-Generaal de, op die wijs aangevraagde gelden niet *mogen* goedkeuren.

Ook art. 23 dezer afdeeling geeft tot overweging aanleiding. Onder het vorige Ministerie Donker-de-Kempenaer werden de „geheime gelden" ten dienste der politie, gebragt op *f* 10,000. Het Ministerie Thorbecke zag uit ondervinding, dat soms *f* 5,800 toereikende waren; doch om eene noodzakelijke speling te hebben, werd deze post slechts tot *f* 7000 teruggebragt. Telken jare evenwel *werd er van overgehouden.* Zoodra was niet de heer Donker Curtius op nieuw Minister van Justitie geworden, of de *f* 7000 werden alweder verhoogd tot *f* 10,000, zonder dat de gebeurtenissen aanleiding gaven tot het vermoeden, dat er nu meer dan vroeger *geheime uitgaven* konden te doen zijn. Wij weten zeer wel, dat de Minister, strikt genomen, geene verantwoording behoeft te geven van die gelden; maar het zou — wij zijn er van overtuigd — zijn nut hebben, indien, bijvb. de Staten-Generaal in comitté, eenige inlichtingen omtrent het gebruik dier gelden konden erlangen. Met de opmerkelijke verhooging onder *dit* Ministerie van het cijfer *der geheime uitgaven* tot het oude bedrag, brengt men o. a. in verband het nog al geloof vindend gerucht, dat het vorige Ministerie de betaling staakte van een subsidie, aan zeker dagblad uit die geheime *politie*-gelden verstrekt; en, dat, sedert deze Regering weder aan 't roer is, zoo al niet de subsidie op nieuw wordt verleend, dan toch de hoofd-redacteur (een der hoofd-ambtenaren van het Ministerie van Justitie) uit die bron zich voor zijne moeite nog al rijkelijk zou beloond zien. Bij eene aanvrage van gelden, die den vasten post van het vorige Ministerie met *f* 3000 overschrijdt en de werkelijke uitgaven vóór de optreding van *dit* Ministerie soms bijna *met de helft*, mag althans eenige inlichting omtrent de oorzaken dezer (voor ons evenwel *niet*) raadselachtige verhooging gevergd worden.

Eindelijk missen wij, zoo op de begrooting van Justitie als in de wet op de middelen, de inkomsten en uitgaven van het *Politie-Blad.* Waartoe strekt de uitgave van het politie-blad? Om de werkzaamheden bij het Depart. van Justitie aanmerkelijk te doen verminderen. De meeste circulaires, signalementen en aanschrijvingen, die vroeger gecopieerd werden en overal heen gezonden moesten worden, gaan nu, gedrukt, naar hunne bestemming. Men zou van deze instelling hebben kunnen verwachten vermindering in de uitgaven voor het personeel van het departement en van de bureau-behoeften; op onverklaarbare wijs is evenwel *het tegendeel* het geval. Maar ook uit een ander oogpunt verdient de uitgave van dit Blad opmerking. Alle autoriteiten werden „uitgenoodigd" (d. i. gedwongen) om zich, tegen den prijs van *f* 2.50 op het politie-blad te abonneren; zij derhalve, die hunne instructien en aanschrijvingen gratis behoorden te ontvangen, moeten ze tegenwoordig *betalen*, terwijl het land zelf er geen voordeel bij heeft.

Over de administratie zelve van het *Politie-Blad* ligt evenwel een digte sluijer. Uit welken post van de begrooting worden de uitgaven betaald; onder welken post worden de inkomsten verantwoord? Wie past het tekort bij, en wie steekt de voordeelen in den zak? Gelijk *de geheime politie-gelden* staat ook het *Politie-blad* onder het beheer van den veel begunstigden Secretaris-generaal; aan welk onderdeel der Begrooting ontleent deze nu de fondsen, tot de uitgave benoodigd; aan welk fonds verantwoordt hij de inkomsten, daaruit voortspruitende? Het zal niet overbodig schijnen, dat daaromtrent eenige nadere inlichting gegeven worde.

Wij meenen, door een en ander, genoegzaam te hebben aangetoond, dat de Minister van Justitie voor zijn aandeel ruimschoots voldaan heeft aan het programma der „tegenovergestelde rigting", voor zoo veel het betreft een zuinig, spaarzaam en regelmatig beheer van 's Lands gelden.

Ministeriële willekeur.

In ons nummer van 10 dezer hebben wij mededeeling gedaan van de ministeriële beschikking op het beklag, door E. Glaser ingediend, wegens het hem op Java wedervarene, en ons voorbehouden terug te komen zoowel op den inhoud van die beschikking, als op de hier te lande plaats gegrepen verwijdering.

Wij gaan daartoe thans over. Onze lezers weten, dat men, om in N. I. elders dan te Batavia te mogen verblijven, moet zijn in het bezit eener „acte van vast verblijf", en dat de Gouverneur Generaal aan Glaser had geweigerd hem zulk eene acte te verleenen; terwijl een vernieuwd verzoek, geschied bij request van 7 April 1853, door den Landvoogd werd beantwoord met een besluit, houdende: intrekking van eene vroeger verleende acte van *tijdelijk verblijf*, „uithoofde „van de hooge oneerbiedigheid door hem in een adres „aan den Gouverneur Generaal van 7 April 1853, „jegens het bestuur dezer gewesten (de Ned. Indische) „aan den dag gelegd, alsmede op grond van zijn „woelziek en onbetamelijk gedrag."

Hier te lande aangekomen, werd den Minister van Kolonien zeer spoedig door Glaser ingediend een zorgvuldig met redenen omkleed adres, houdende beklag wegens dit wedervaren. (Het *Handelsblad* maakte dat adres in der tijd openbaar, en wel in zijne *Zondag-editie* van 20 Maart jl).

De Minister besloot dit beklag naar den Gouverneur Generaal te zenden om berigt, consideratie en advies.

Was dat regelmatig? — Wij betwijfelen het. Intrekking van acte van tijdelijk verblijf is met der daad verwijdering buiten N. I.; trouwens Glaser is op grond van die intrekking buiten Ned. Indie verwijderd. Nu vermag er geen verwijdering plaats te grijpen dan om *redenen*, en behooren die redenen terstond door den Gouv. Generaal te worden kenbaar gemaakt aan het hoofd van het Departement van Kolonien. Mitsdien moest de Minister reeds volledig *ingelicht zijn*, toen hij het beklag van Glaser ontving. Intusschen, het is mogelijk dat hij zulks niet was.... Vooreerst zullen wij hieromtrent dus niet anders in het midden brengen, dan dat het ministeriele verlangen naar volledige inlichtingen van den Gouv. Generaal, omtrent

het plaats gegrepene, te meer mogt te gemoet doen zien eene ministeriele beschikking steunende op goede redenen, en met goede redenen omkleed.

Na verloop van ongeveer zes maanden, in de eerste dagen van September jl., ontving GLASER de nadere beschikking, ged. 26 August. jl., medegedeeld in ons nummer van 10 dezer.

Steunt die beschikking op goede redenen? — Is zij met goede redenen omkleed? — Eén blik op het beklag, zal een ieder met eenige zaakkennis begaafd, en niet genegen de waarheid te verbergen, de betuiging afpersen: neen, die beschikking steunt niet op goede redenen, en hij is ter zake van een der twee punten van beklag geheel van redenen ontbloot.

GLASER toch heeft beklag gedaan, dat hem door den Gouv. Generaal is geweigerd eene acte van vast verblijf; ofschoon hij

a. werd geboren uit Nederlandsche ouders, en in Nederland; dewijl zijn vader en grootvader geboren werden te Nymegen, en zijne geboorteplaats, de stad Brussel, tijdens hij ter wereld kwam, tot het rijk der Nederlanden behoorde;

b. reeds bij zijne minderjarigheid was gevestigd op Nederlandsch grondgebied, en in het *eerste* jaar zijner meerderjarigheid was in Nederlandschen militairen dienst;

c. bij zijn verzoek om acte van vast verblijf, waren gevoegd de borgtogt en de verdere bescheiden, bij de Indische verordeningen voorgeschreven.

Omtrent dit punt van beklag wordt door den Minister aangevoerd:

„Dat uit de ontvangen inlichtingen van den Gouverneur-Generaal gebleken is, dat te regt eene akte van „vast verblijf in N. I. is geweigerd geworden, omdat „(geheel afgescheiden van andere redenen (?)), hij, „door geene geldige bewijzen heeft kunnen aantoonen „den staat van Nederlander te bezitten."

Niet een woord meer bevat de ministeriële beschikking, omtrent dat punt van beklag. Wij zullen niet vragen: is dat eene heusche beschikking; maar is het eene beschikking overeenkomstig ons staatsregt, hetwelk de Minister verantwoordelijk stelt en welwillendheid oplegt? — Hoe, iemand betoogt, onder overlegging van bescheiden, dat hem iets door het opperste Staats-gezag wordt onthouden, waarop een Nederlander aanspraak heeft, alsmede, dat hij is Nederlander; en de Minister antwoordt bloot: de onthouding geschiedt teregt, omdat gij niet aantoondt den staat van Nederlander te bezitten; zonder eenigermate op te geven: welk stuk nog zou behooren overgelegd te worden, om het bezit van den bedoelden staat te bewijzen! Dit moge gebruikelijk zijn in rijken waar de Ministers boven de wet zijn; in Nederland, waar de Ministers hun gezag ontleenen aan de wet, is dat noch voegzaam, noch regtmatig.

De beschikking op het tweede punt van beklag is echter nog verrassender, dan die op het eerste.

Het tweede punt van beklag is, dat eene aan GLASER vroeger verleende akte van tijdelijk verblijf werd ingetrokken, en dat hij mitsdien uit Nederlandsch Indië is verwijderd, „uit hoofde van de hooge oneerbiedigheid „in een adres aan den Gouv.-Gen., jegens het N. I. „Bestuur aan den dag gelegd, alsmede op grond van „zijn woelziek en onbetamelijk gedrag"; ofschoon:

a. hij iemand zij, wiens pen kennelijk ongeoefend is, en dus aanspraak mogende maken op toegevende beoordeeling van de redactie zijner requesten aan den Landvoogd; terwijl het beklaagde request niet het minste kenmerk bevat van eenig *opzet* om „oneerbiedigheid „jegens het Ind. Bestuur aan den dag te leggen";

b. hij ontkent zich „woelziek en onbetamelijk" gedragen te hebben; terwijl niet eene enkele handeling wordt bekend gesteld, welke deze omschrijving regtvaardigt;

c. gesteld, er zij bij het bedoelde request aan den Landvoogd „oneerbiedigheid jegens het bestuur aan den dag gelegd"; — gesteld, zijn gedrag zij geweest „woelziek en onbetamelijk": de bedoelde oneerbiedigheid, woelziekte en onbetamelijkheid zouden geweest zijn van eenen aard, behoorende tot den werkkring van den dagelijkschen regter; althans, gewis niet vallende in de termen, die, overeenkomstig de *ratio legis*, vermogen te leiden tot intrekking van „acte van tijdelijk verblijf", d. i.: opzegging van verblijf. Ware dat het geval, er zou volstrekt geene regtszekerheid bestaan in Nederlandsch Indië voor hem, die de hoedanigheid van Nederlander niet bezit, hij moge daar gehuwd zijn, hij moge er kinderen hebben!

Hoe is op dat punt van beklag door den Minister beschikt? — Woordelijk aldus: „dat almede ongegrond „zijn bevonden zijne klagten over de intrekking der „aan hem in den jare 1843 verleende vergunning, om, „tot wederopzeggens, te Batavia tijdelijk verblijf te „houden, en zulks, omdat zijne gedragingen en han„delingen, welk aan die intrekking zijn voorafgegaan, „daartoe volkomen aanleiding hebben gegeven."

Is dat niet nog verrassender, dan de beschikking op het eerste punt van beklag? — Bevatten die regelen der ministeriële beschikking iets anders dan de betuiging: gij doet te onregte beklag, *omdat gij te onregte beklag doet?* — Stellen die regelen niet daar eene volstrekte, schennis zoowel van het beginsel, ten grondslag liggende aan het voorbehoud waaronder acten van tijdelijk verblijf worden verleend, als van dat der ministeriële verantwoordelijkheid? — Het voorbehoud „tot wederopzeggens", in de acten van tijdelijk verblijf geschreven, zal toch van de daarbij gegeven vergunning tot tijdelijk verblijf — eene vergunning voor welke aan het Ned. Bestuur *f* 110 moet betaald worden, en op grond van welke dikwerf groote kapitalen belegd, uitgebreide handel gedreven en langdurige ondernemingen aangevangen worden — niet bloot een dagelijks geschenk maken van den Gouv.-Generaal, vatbaar om ieder oogenblik naar welbehagen, of om beuzelachtige redenen, dan wel om persoonlijke vete, opgezegd te worden! — De ministeriële verantwoordelijkheid brengt immers mede, dat een minister zijne beschikkingen met redenen omkleede, en dat die redenen ter zake afdoende zijn!...

Tot zoo verre het bloot *zakelijke* van het met GLASER voorgevallene; in het bijzonder de Staatsregterlijke zijde er van, in betrekking tot het publiek belang, wat betreft:

a. de aanspraak op eene acte van vast verblijf, door personen aan welke van Staatswege de hoedanigheid van Nederlander wordt betwist;

b. de regtstoestand der talrijke ingezetenen van Ned. Indië, enkel voorzien van acten van tijdelijk verblijf;

c. de vraag: of ministeriële beschikkingen met redenen, en wel met *afdoende* redenen, dienen omkleed te zijn.

Wenschelijk is het, dat deze punten grondig worden overwogen bij de ophanden behandeling van het budget van het Departement van Koloniën, en dat bij die gelegenheid tevens worde onderzocht en tot klaarheid gebragt: of de Minister van Koloniën, ten opzigte van GLASERS wedervaren, heeft gedaan hetgeen zijnen ambtspligt medebrengt.

Wij gaan nu over tot het voordragen van eene geheel andere soort van bedenkingen. — GLASER verkeerde in bekrompen geldelijke omstandigheden. Hij had zich in 1850, ten tweede male, naar Indië begeven, en wel, dewijl hij geen fortuin bezat, als militair, „met het doel om te beproeven de épauletten te verdienen"; iets, hetwelk volkomen geloofwaardig is, dewijl hij dienst heeft genomen zonder handgeld. Verre van ons te dweepen met hen, die te Harderwijk dienst nemen; maar desniettemin schijnt het ons toe, dat de wijze, waarop GLASER naar Indië vertrok, geen reden behoort op te leveren, om laag op hem neêr te zien. Tallooze voorbeelden zouden wij kunnen opnoemen van als soldaat naar Indië vertrokken personen — vreemdelingen zoowel als Nederlanders — die aldaar hetzij hoofd-officier, hetzij hoofd-ambtenaar, hetzij aanzienlijk koopman, planter, contractant met het Gouvernement of pachter geworden zijn. Ook de familie-geschiedenis van den tegenwoordigen minister van koloniën biedt voorbeelden van gelijken aard aan. Wat hebben wij echter door toedoen van den minister PAHUD zien gebeuren? — Bij GLASERS aankomst hier te lande was zijne beurs zeer ligt voorzien; daarbij mogt het hem niet gelukken beloonende bezigheid te verkrijgen. Van daar dat hij weldra nijpend geldgebrek ondervond en..... er toe kwam anderer geldelijke ondersteuning in te roepen; ook dien van den minister. Hij erlangde eenige tegemoetkoming. Ook de minister stelde hem een sommetje ter hand: wij weten niet of dat geschiedde uit des ministers eigen middelen of uit eenig lands-fonds; wel weten wij, dat de minister van GLASER eene schuldbekentenis heeft verlangd, terwijl alle andere hulp verleend hebbenden hem zeiden: *geeft ons terug, zoodra gij daartoe zult in staat zijn....*

Wat daarvan echter zij, het is zeker, dat GLASER zich bezwaard achtte met de boven behandelde ministeriele beschikking van 26 Augustus jl., en dat het den minister van koloniën bekend was, dat hij bij deze beschikking niet berustte; maar het voornemen had op zijn beklag terug te komen bij een nader adres aan den minister, en, mogt dat niet baten, een beroep te doen op de Tweede Kamer. Welnu, op aanzoek van den minister van koloniën, werd dezer dagen de wet van 1850 op GLASER toegepast, *dewijl hij geen middel van bestaan had!*

Deze maatregel moge wettig zijn; hij is stuitende voor het gevoel. Meer zullen wij er niet van zeggen. Dat men niet antwoorde: GLASERS verwijdering buiten Nederland staat de voortzetting van zijn beklag niet in den weg; dan wel, hij schijnt een slecht sujet te zijn. Een ieder, niet verstoken van eene redelijke mate van ondervinding en menschenkennis zal toestemmen, dat GLASER's verwijdering buiten Nederland wel degelijk het voortzetten van zijn beklag verhindert; terwijl het niet ter zake zou afdoen al ware hij een slecht sujet; (wij kennen zijn bijzonder leven volstrekt niet) omdat zulks niet staat ter beoordeeling van het Indisch Bestuur of van het hoofd van het Dep. van Koloniën, thans niet in zulk eene mate, dat het eene voldoende reden zou opleveren tot intrekking van acte van tijdelijk verblijf, en ter afwijzing van beklag des betreffende. Intusschen zij hier herinnert, dat aan GLASER, blijkens extract uit het strafregister van het bataillon bij hetwelk hij heeft gediend, *„volstrekt geene straf is opgelegd „geworden, en dat hij binnen een jaar van soldaat „tot onder-officier is bevorderd"*; iets hetwelk sterk pleit vóór zijn gedrag.

Wij besluiten onze beschouwing met deze opmerking: GLASER, uit Nederlandsch bloed gesproten, op Nederlansch grondgebied geboren, in Nederlandschen militairen dienst meerderjarig geworden, werd op last der regering over de grenzen van Nederland gebragt; G[illegible] SON, in allen deele een vreemdeling, door het Indisch Hooggeregtshof schuldig verklaard aan hoog-verraad veroordeeld tot 12 jaren tuchthuis-straf, werd niet [illegible] de Nederlandsche grenzen geweerd!

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Niets belangrijks nieuws uit de Krim valt heden m[illegible] te deelen. De depêches van den generaal Canrobert, [illegible] den *Moniteur*, eergisteren, benevens de bevestiging van [illegible] overlijden van den maarschalk de St. Arnaud medegedeeld, zeggen dat gen. Canrobert den 28 Sept. zijne voorwaarts[illegible] beweging tegen Sebastopol zou verrigten.

De telegraaf heeft berigt aangebragt, dat de verbond[illegible] eerst den 2den, later den 5den, de buitenwerken va[illegible] vesting zouden aantasten. Dit laatste berigt komt ons w[illegible] schijnlijker voor, te meer daar eene depêche uit Pe[illegible] burg van gisteren mededeelt, dat den 21 Sept. in R[illegible] schen stijl, dat is den 3 Oct., nog niets tegen Sebas[illegible] was ondernomen.

Overigens valt er niets omtrent het oorlogstoone[illegible] vermelden. De *Constitutionnel*, een half officiëel o[illegible] der Fransche Regering, geeft alleen een vrij scherp [illegible] *menti* aan de *Indépendance Belge*, die gezegd had [illegible] de Franschen zich ten Noorden van Sebastopol naar B[illegible] lava hadden ingescheept. Het Fransche blad beweert [illegible] de Fransche troepen ten Westen de vesting zijn o[illegible] trokken. Ons kwam het even als de *Indépendance* [illegible] waarschijnlijk voor, dat de Franschen den korteren [illegible] over zee hadden genomen, dan dat zij rondom de [illegible] door het gebergte, zoo als de Fransche *Moniteur* ze[illegible] bedreigd door het Russische leger van prins Mench[illegible] den landweg hadden gekozen. De *Constitutionnel* s[illegible] deze meening als een twijfel aan den moed der Fr[illegible] troepen te beschouwen.

Gisteren heeft men voorts per telegraaf het berig[illegible] vangen, dat de Turken Galatz en Ibraïla ontruim[illegible] den, welke plaatsen door Oostenrijksche troepen zij[illegible] Deze depêche heeft nadere verklaring noodig. De v[illegible] toch, of de Turksche troepen, die van daar zijn [illegible] ken, naar Bessarabie zijn gerukt en daar de Russen [illegible] aanvallen, dan wel of zij naar de Dobrutscha zijn [illegible] getrokken, waardoor de vorstendommen alleen do[illegible] Oostenrijkers bezet zouden blijven. Waarschijnlijk z[illegible] spoedig zekere inlichtingen daaromtrent ontvangen.

De Saxische Kamer is den 5den te Dresden bijee[illegible] men. Zij heeft de lijst van vier kandidaten opge[illegible] waaruit de Koning den voorzitter moet kiezen. De [illegible] kandidaat is Dr. Haase, van Leipzich, die reeds mee[illegible] door den Koning is gekozen. De heer von Schoe[illegible] tot president van de Eerste Kamer benoemd.

Volgens brieven uit Londen aan de Parijzer *Pr*[illegible] rigt, zou het Engelsche gouvernement met Oostenr[illegible] overeenkomst sluiten, waarbij de magt van den [illegible] von Hess beperkt zou worden tot het beheer v[illegible] leger en niets meer. De burgerlijke administratie [illegible] geheel daarvan onafhankelijk in handen des hosp[illegible] moeten blijven. De *Presse* acht dit billijk en een[illegible] wij weten niet of de Oostenrijksche Regering de [illegible] hetzelfde oogpunt zal beschouwen, hetgeen wel eenig[illegible] te betwijfelen valt.

Volgens berigten uit de Oostzee, waren de mee[illegible] gelsche schepen te Ledsund en de schroefstoomboo[illegible] Nargen. De depêche voegt er bij, dat het weder [illegible] slecht is, en dit geeft te meer kracht aan het g[illegible] van den *Moniteur de la Flotte,* dat de veldtogt ge[illegible]

Brieven uit Spanje deelen nog geenerlei na[illegible] sultaat omtrent de verkiezingen mede. Men he[illegible] verder berigt omtrent de overige verkiezingen.

Men kent thans ook den tekst van het ma[illegible] den graaf de Montemolin. Dit stuk, waarin deze [illegible] het voorbeeld van alle pretendenten volgt, en [illegible] doet, is zooals wij vroeger reeds zeiden, in [illegible] bewoordingen gesteld; er straalt overigens een [illegible] dienstigen geest in door, en schijnt niet veel [illegible] het land te zullen maken.

ENGELSCHE POST

Londen, 9 Oct. Men kent geene nieuwe bijzon[illegible] heden van den brand van New-Castle. Eenige ontploffingen hebben in de puinhoopen plaats gehad, maar de vlammen zijn spoedig gedempt. Eene hevige stank heerschte [illegible] stad ten gevolge van den verbranden zwavel en [illegible] blaauwe en verstikkende rook steeg op boven eenige [illegible] deelten der stad.

Morgen zullen de officiële tabellen omtrent de inkomsten van de schatkist over het loopende driemaandelijksch tijdvak openbaar worden gemaakt. De *Observer*[illegible]

dat de cijfers zeer gunstig zullen zijn en 800,000 pd. st. meer voor de inkomende en uitgaande regten zullen geven. De accijnsen zouden 300,000 pd. st. meer liebben opgebragt. Het personeel en het zegel zouden iets minder, maar de posterijen veel meer opgebragt hebben.

De proclamatie van Lord Raglan aan zijn leger na den slag aan de Alma luidt aldus:

«De bevelhebber van de krijgsmagt wenscht de troepen geluk met den schitterenden uitslag, die hunne onvergetelijke pogingen in den slag van 20 dezer bekroond heeft, waarbij zij eene hoogst geduchte positie hebben vermeesterd, die verdedigd was door digte massa's Russische infanterie en eene talrijke en magtige artillerie.

Hun gedrag is gelijk geweest aan dat van onze dappere bondgenooten, wier onstuimigen en triumferenden aanval op de linkerflank der door den vijand bezette hoogten, gelijktijdig hunne aandacht en hunne bewondering heeft getrokken.

De bevelhebber van de krijgsmagt dankt het leger hartelijk voor zijne dappere pogingen. Hij heeft het met trots en vreugde aan het werk gezien, en het zal hem een aangenamen pligt zijn aan de Koningin mede te deelen hoezeer het de goedkeuring van H. M. verdient en hoe roemrijk het de eer van den Britschen naam heeft opgehouden.

Lord Raglan betreurt opregt met de troepen het verlies van zoovele dappere officieren en moedige soldaten, wier nagedachtenis tot troost hunner vrienden, steeds in de jaarboeken van het leger dierbaar zal zijn.»

J. B. ESTCOURT.

De *Morning-Chronicle* deelt de volgende depêches mede:

«.... Pacha heeft den 2 dezer bevel ontvangen de aanvallende operatiën aan te vangen. Prins Gortschakoff heeft bevel ontvangen de Pruth op nieuw over te trekken, indien de Turken den Sereth overtrekken om in Bessarabie te rukken. De Russische rapporten zeggen, dat de geallieerden Sebastopol insluiten, dat zij goed van water en proviand voorzien zijn en slechts hunne belegerings-artillerie van Balaklava wachten.»

«Bucharest, 5 Oct.

Prins Stirbey is heden aangekomen. De Oostenrijksche en Wallachijsche autoriteiten hebben hem met de verschuldigde eerbewijzen ontvangen.»

DUITSCHE POST.

Weenen, 7 Oct. Men wil, dat bevel is gegeven Krakau te versterken en de krijgsmagt in Oostenrijksch Silezie en Gallicie te vermeerderen.

Men wil ... men, dat de generaal von Hess, die den winter te Weenen zou doorbrengen, zijn hoofdkwartier te ... in Gallicie zal vestigen.

Men schrijft men uit Kamieniec, dat de Russische kavallerie en artillerie, die te Okozie en te Hussuatijn ligt, bevel heeft ontvangen met geforceerde marschen naar de grenzen van Moldavie en Wallachije te rukken, waarschijnlijk om den overtogt van den Sereth door de Turken te beletten.

— De groote karavaan, waarvan de Russen zich hebben meester gemaakt, zou, volgens brieven uit Trebizonde, naar Erzeroum zijn gevoerd. Zij bevatte 2325 lastdieren, beladen met 1000 zakken rijst, 3.400 balen tabak en zijde en 100,000 halve gouden Russische imperialen.

— Het stoomschip *Solon*, luit. Rousin heeft in den omtrek van Syra een Russisch koopvaardijschip, de *Alexander I* prijs verklaard; men had sedert eenigen tijd het op dat vaartuig.

— Men schrijft aan de Weener *Press* uit Varna, dat de havenkommandanten bevel hebben ontvangen alle te Varna en Kustendje beschikbare schepen te vereenigen, ten einde versterkingen naar de Krim over te voeren. Fransche kruisers hebben drie Russische schepen, waaronder eene kleine stoomboot, naar Varna opgebragt.

Berlijn. Men beschouwt de nota van 30 September aan Oostenrijk als eene halve breuk met Pruissen, indien de laatste niet terugkomt op de voorwaarden, bij de nota van 21 Sept. gesteld. De partij, die hier naar Rusland overhelt, voert eene vrij hevige taal tegen Oostenrijk, de vraag is of zij in de tegenwoordige omstandigheden de bovenhand zal houden. Men zal dit spoedig weten.

De stellige opheffing van de Akener-speelbank heeft eenigen indruk gemaakt. Men herinnert zich, dat de Evangelische kerk te Frankfort in de voorleden maand besloten heeft tot de opheffing van alle speelbanken in Duitschland ...

De heer Barnard, van New-York, bevindt zich hier om de inrigtingen van openbaar onderwijs in Pruissen na te gaan.

Men heeft met groote verwondering gezien, dat de beide Hessen ongeveer geheel den uitvoer van graan, meel en aardappelen hebben verboden, wanneer zij niet vooraf op de markt aangeboden of gekocht zijn. Beijeren heeft dit voorbeeld voor de Paltz nagevolgd. Die deelen van het Zollverein schijnen de vroegere protectionistische belemmeringen te betreuren, die men voor altijd uit Duitschland ...

Een dagblad uit Frankfort verzekert dat er tegen het einde der maand te Weenen eene conferentie zal plaats hebben, om een uniform muntstelsel tusschen Oostenrijk, Pruissen en Frankfort vast te stellen. Zij zouden eerst eene gemeenschappelijke gouden munt willen aannemen.

De *Augsburger Zeitung* zegt, dat het Beijersche gouvernement in onderhandeling is met de bank te Munchen omtrent het aangaan eener leening van 20 millioen florijnen. De helft dezer fondsen, waarvan men de concessie zeker beschouwt, zou besteed worden aan den aanleg van den spoorweg van Munchen naar ... Oostenrijk, welk werk door gebrek aan ... gestaakt was.

FRANSCHE POST.

Parijs, 9 Oct. Men ziet steeds begeerig uit naar berigten uit de Krim; het gerucht heeft hier geloopen, dat prins Menchikoff, die versterkingen had gekregen, op nieuw aanvallend te werk is gegaan.

Een berigt van de *Indépendance Belge*, meldende dat de Fransche troepen zich ten Noorden van Sebastopol hadden ingescheept om naar Balaklava te vertrekken, ten einde een strijd met de Russen te vermijden, wordt met levendigheid door den *Constitutionnel* tegengesproken; dat blad verzekert, dat de Fransche troepen te land de vesting zijn omgetrokken.

De *Moniteur* heeft heden morgen aan zijne geabonneerden eene plaat, den slag aan de Alma voorstellende en een plan van de krijgskundige positie der beide legers rondgedeeld.

Een artikel in het *Journal de Francfort* heeft hier zekeren indruk gemaakt, omdat de diplomatische wereld zich wel daarmede kan vereenigen; daarin wordt betoogd, dat Sebastopol genomen zal worden en dat met het oog op het bekende karakter van den Keizer van Rusland het niet onwaarschijnlijk is, dat de oorlog nog veel heviger zal ontbranden en dat de Duitsche mogendheden daaraan hun ondanks deel zullen moeten nemen.

Lord Burghers, de overbrenger van de depêches van den slag aan de Alma, is aan den Keizer voorgesteld; die diplomaat erkent dat de Russen dapper gestreden hebben, en dat het in alle opzigten gebleken is, dat zij niet zulke ellendige soldaten zijn als men volgens het *Journal de Constantinople* zou moeten gelooven.

De kleinzoon van Jérome Bonaparte is thans ingescheept naar het leger van de Krim, als onder-officier bij de dragonders.

De *Moniteur* deelt eene correspondentie uit Mexiko mede, waaruit blijkt, dat de generaal Yagnez aan 188 der Fransche gevangenen, die deel genomen hadden aan den opstand van graaf Raousset de Boulbon, dadelijk vrijheid had beloofd. De overigen zullen naar San-Blas gevoerd worden of naar Mexiko kunnen vertrekken. De graaf, de kommandant van het opgestane bataillon en vier officieren zullen voor een krijgsraad te regt staan en men meent, dat, wanneer deze al een gestreng vonnis mogt slaan, de president van de republiek hen welligt genade zal schenken.

Voorts deelt de *Moniteur* een brief mede van den generaal Yagnez aan den Franschen zaakgelastigde in Mexiko, in antwoord op de dankbetuigingen van dien agent wegens zijn gedrag tegenover de gevangenen van Guaymas en een anderen brief, door 150 hunner onderteekend, waarin zij na hunne invrijheidstelling aan den generaal Yagnez hunne dankbaarheid en hun berouw te kennen geven.

De heer Rivero, die tot nog toe zaakgelastigde van Peru in Frankrijk was, heeft Zondag aan den Keizer zijne geloofsbrieven als minister-resident overhandigd.

Een decreet van 3 Oct. heft het regt van 50 centimes op, dat op den uitvoer van bloedzuigers per 1000 bestond.

De geheele handel van Algerie in 1853 bedroeg: waarde der ingevoerde waren, 125 millioen francs; waarde van de uitgevoerde goederen, 33 millioen francs.

De kavallerie en de staven hebben het Noorder-kamp verlaten; de infanterie en haren staf zullen daar alleen blijven.

Te Vallon (Ardèche) is eene bende van 22 dieven en brandstichters ontdekt. Een der aanvoerders is in een gevecht gedood, dat dientengevolge plaats had; zijne vrouw heeft bekentenissen afgelegd, die de justitie op het spoor van de geheele bende zullen brengen.

De heer de Granier de Cassagnac zegt in een uitgebreid artikel, over de Oostersche quaestie het volgende in den *Constitutionnel*:

«Tot hoe ver zal de billijke genoegdoening gaan, die aan de billijkheid zoowel als aan de zekerheid der volkeren zal worden gegeven? Het is onmogelijk dit thans te zeggen. Voordat het zwaard uit de schede was getrokken, zou Rusland er zeer goedkoop af zijn gekomen. Thans kent men de billijke en onherroepelijke voorwaarden der bondgenooten; maar het gezond verstand doet begrijpen, dat die voorwaarden grooter kunnen worden door den strijd, door de opofferingen, door het vergoten bloed, zonder op te houden billijk te zijn. Op voorwaarde dat het afziet van het protectoraat van de Grieksche onderdanen van den Sultan; op de voorwaarde van uitsluiting van het protectoraat van de Vorstendommen, dat het onbillijk heeft overheerd; op voorwaarde dat het buiten staat gesteld worde de scheepvaart op den Donau te belemmeren; op voorwaarde dat het zijne onbillijke en ongehoorde heerschappij over de Zwarte Zee verlieze, kan Rusland thans nog den vrede bekomen; maar wie begrijpt niet, dat het lot der wapenen dien vrede op veel hoogeren prijs zou kunnen stellen?

Binnenland.

'*s Gravenhage*, 11 October.

Z. M. heeft aan Mr. J. Bieruma Oosting, op verzoek, eervol ontslag verleend als burgemeester van de gemeente Weststellingwerf, en in zijne plaats als zoodanig benoemd J. Sickenga; en benoemd tot regter in de arrond.-regtbank te Groningen, Mr. A. W. Wichers, thans subst.-officier bij die regtbank.

Ter vervulling der vacature van de predikantsplaats in de Hervormde gemeente te Ten Boer (Groningen) zijnde eene Koninklijke collatie, is, bij Koninklijk besluit van den 4 dezer, de benoeming uitgebragt op den heer C. Muller Sissingh, predikant te Gieterveen.

Z. M. heeft benoemd bij het geneeskundig personeel van de geneeskundige dienst der landmagt tot apotheker der 2de kl., den apotheker der 3de kl., D. T. Groenewoud, van gemeld personeel.

Toevallig zijn wij in staat gesteld het stilzwijgen op te lossen der *Amsterdamsche Courant*, omtrent de nota van den Amerikaanschen Gezant en het gebeurde met de stukken betreffende GIBSON. De *Amsterdamsche* is, naar wij vernemen, terstond na het verschijnen van de *Echo Universel* van 3 dezer, bij telegraphische depêche opgedragen de fameuse brieven te ignoreren.

De *Amsterdamsche Courant* is ook een «onafhankelijk» blad!

Het is ons groot genoegen te melden, dat de kapitale schilderij van Jan Weissenbruch, zijnde een hollandsch stadsgezigt, waarover wij het gunstig oordeel van een Belgisch blad in ons n°. van eergister medegedeelden, reeds in de eerste dagen der tentoonstelling te Brussel is verkocht.

* Naar men verneemt, zullen de zittingen van de Tweede Kamer, den 7 November hervat worden.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hôtel de *l'Europe* afgestapt de kolonel Regau van den generalen staf, sir W. J. Conssmaker Lindsaij, sir E. Prest, sir H. Mattheus en sir James H. Eames en familie, komende van Londen.

* In deze residentie is aangekomen en aan het hôtel *het Groot Keizershof* afgestapt Jhr. Mr. C. Backer, commissaris des Konings in de provincie Overijssel.

* Gedeputeerde Staten hebben den 10 dezer besloten, dat de verkiezing van een lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland, in het hoofd-kiesdistrict Schiedam, ter vervulling der vacature, ontstaan ten gevolge van het overlijden van den heer P. van der Hilst, zal plaats hebben op Woensdag den 25 October aanst.

* Gedeputeerde Staten der provincie Zuid-Holland.

Gezien de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 30sten September ll. n°. 141 (7de Afd.), en het daarbij overgelegd afschrift van het Koninklijk besluit van den 26sten te voren, n°. 84 betreffende de uitvoering van de artt. 4 en 5 der wet van den 28sten Junij 1854 (Stbl. n°. 100),

Hebben den 3 dezer besloten, aan Burgem. en Weth. der gemeenten in Zuid Holland te doen weten, dat bij gemeld koninklijk besluit is bepaald, dat de herziening of vaststelling der Reglementen bedoeld bij de artt. 4 en 5 der genoemde Wet, moet zijn geschied vóór of uiterlijk op ultimo Augustus 1855, met uitnoodiging om deze bepaling te brengen ter kennisse van de daarbij betrokkene instellingen van Weldadigheid in hunne Gemeenten, en om te zorgen, dat de herziene of vastgestelde reglementen en de daartoe betrekkelijke raadsbesluiten, door den Burgemeester en Secretaris te waarmerken, ingevolge art. 6 der boven aangehaalde wet, vóór of uiterlijk op den 8sten September 1855 in afschrift aan de vergadering van Ged. Staten worden medegedeeld.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, vernomen hebbende, dat onderscheidene Nederl. ingezetenen zich van hier regtstreeks tot Z. M. gezant te Parijs wenden, ten einde hunne belangen bij de Fransche Regering voor te staan of daaromtrent inlichtingen in te winnen, heeft ter kennis gebragt van degenen, die zulks mogt aangaan, dat verzoeken van den bedoelden aard niet aan dien gezant, maar aan het departement van Buitenl. Zaken alhier behooren gerigt, ten einde aldaar vooraf te worden onderzocht, om, wanneer daartoe termen worden gevonden, aan genoemden gezant te kunnen worden aanbevolen.

De heeren C. Brandligt en J. A. de Haas hebben bij het gouvernement de vergunning aangevraagd tot een door hen als directeuren te besturen dienst van schroef-stoombooten van genoegzaam vermogen om koopvaardijschepen van elke grootte met snelheid veilig door het Noordhollandsch kanaal te kunnen slepen, tot welke dienst hun reeds op het gunstig rapport van de Kamer van Koophandel de bewilliging bij concessie is verleend. Hun voornemen, blijkens circulaire, is, die onderneming daar te stellen bij wijze van eene reederij, met een daartoe noodig geoordeeld kapitaal van ƒ 125,000 en verdeeld in actien van ƒ 500. Zij hebben te dien einde reeds de statuten opgesteld, waarin de volgende hoofdbepalingen voorkomen: 1o. dat het bestuur over de booten, equipagien en dagelijksche verrigtingen is opgedragen aan directeuren; 2o. dat de bewaring en het beheer der fondsen zullen worden toevertrouwd aan commissarissen; 3o. dat een interest van 5 pct. over het kapitaal bij preferentie, uit het batig saldo der jaarlijksche balans aan de deelnemers zal worden uitbetaald, en het daarna overblijvende zal strekken tot extra dividend, tot daarstelling eener reserve-kas en tot toelage van de directie. (*Handelsbl.*)

Omtrent den brand te Memel ontvangt de *N. R. Courant* van eene geachte hand eenige nadere bijzonderheden, die in de hoofdzaak overeenkomen met het reeds medegedeelde. Daarin wordt bevestigd, dat de allerverschrikkelijkst gewoed heeft en dat de talrijke in de zoogenaamde Dange zich bevindende schepen veel gevaar hebben geloopen en het slechts door eene rijdige ... ontkwamen. Er lagen er aan de overzijde der brug twee honderd, grootendeels met hennep, vlas, en talk beladen. Drie kraanschepen en een schooner zijn evenwel verbrand. Onder de verbrande pand ... behooren ook de magazijnen van de heeren ... Meyer Scharpenorte; daarentegen zijn die van de heeren Mon en C°. alsmede de beurs, het postkantoor, het *Lindenthal* ... en het Stadhuis gespaard. Ook zijn de aangegeerd ... Budsargen en Janischken eene prooi der vlammen geworden.

Het was een verschrikkelijke nacht — zoo luidt het —

helder als de dag, daar eene vuurzee geheele rijen huizen verteerd. De berigtgever zegt verder nog, dat men te Memel algemeen aan kwaadwilligheid gelooft en dat het te hopen is, dat de Justitie op het spoor der oorzaak zal komen.

De schade is natuurlijk nog slechts zeer onvolledig te ramen; zeker is het dat de stad zich welligt in geen honderd jaren van deze ramp herstellen zal. De nood der talloozè, zonder dak rondzwervende menschen is grenzeloos.

Volgens een ander berigt kon wegens de snelheid, waarmede de vlammen zich verspreiden, alleen de spetie uit de bank gered worden, terwijl uit het gebouw van het Kreisgericht niet eens alle hypothecaire acten konden worden geborgen. Hoe groot het verlies is, kan men reeds daaruit opmaken, dat aan zout (transito naar Rusland) ten bedrage van 1,200,000 daalders, aan vlas en hennep voor 130,000, 100,000, 60,000 daalders enz. ongewaarborgd verbrand zijn. De meeste brandwaarborg-maatschappijen, behalve de Phoenix, die sedert 8 jaren te Memel niet meer verzekert, zijn ten deele voor groote sommen daarin betrokken.

* Bij besluit van den gemeenteraad van Oude-Tonge van den 23 September jl., is bepaald, dat er, te beginnen met den derden Vrijdag in November 1854, twee jaarlijksche vrije paarden- en beestenmarkten zullen worden gehouden. de voorjaarsmarkt op den derden Vrijdag in April, en de najaarsmarkt op den derden Vrijdag in November.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Amsterdam zijn op gisteren aangegeven 6 mannen en 11 vrouwen, waarvan in het hospitaal zijn opgenomen 3 mannen en 4 vrouwen. Blijvende in het hospitaal in behandeling 18 personen.

Gisteren hebben de Roomsch-Katholieken te Rotterdam een groot verlies geleden door het plotseling overlijden van den WelEerw. heer J. Koedijk, pastoor aldaar. De overledene was onder zijne gemeentenaren zeer geacht en bemind.

Uit Zwijndrecht wordt gemeld, dat de druivenziekte op de meeste plaatsen van dit eiland zoovele vorderingen gemaakt heeft, dat er niet ééne blaauwe druif zijne rijpheid krijgt. Er ligt eene grijsachtige stof op de druiven; zij blijven hard en klein.

Tot corresponderend lid bij de Natuurk. Vereeniging in Nederl. Indie is benoemd Dr. Herklots te Leijden.

Sedert den 23 September zijn te Leijden door de Cholera ziekte aangetast geworden 56 personen, waarvan 29 overleden zijn.

Gisteren is uit de Middelandsche zee ter reede van Vlissingen aangekomen Zr. Ms. fregat *Doggersbank*, onder bevel van den kapt. ter zee A. J. de Smit van den Broecke.

Uit Frederiksoord wordt van den 7 dezer geschreven, dat de opbrengst van het aardappelgewas in de kolonie der Maatschappij van Weldadigheid, in vele jaren niet zoo groot geweest is, en zou voldoende kunnen geacht worden, ware de vrucht op vele akkers niet zoo sterk door het bederf aangetast. Het zijn vooral de leemachtige akkers, op welke van ⅓ tot ½ der vrucht ziek of rot is, terwijl vele zandige en veenachtige akkers weinig door het bederf zijn aangetast.

△ **Arnhem**, 10 October. De tentoonstelling van landbouw en industrie heeft, den 4 dezer reeds eenige honderde aanschouwers tot zich getrokken, en zal, de geheele maand door, hoogst waarschijnlijk, duizende derwaarts doen komen. Het dubbele liedertafel-gebouw is dan ook uitermate geschikt voor tentoonstellingen. Zijne binnenruimte en doeltreffend invallend daglicht, doen alle voorwerpen van het eene tot het andere einde, uitmuntend uitkomen. De smaakvolle rangschikking van meer dan twee duizend voorwerpen laat niets te wenschen over. Een kunstschilder is dagelijks bezig het geheel waarschijnlijk in litographische teekening aanschouwelijk te maken. Ieder Nederlander, die belang stelt in de landbouwkundige en industriële voortbrengselen zijns vaderlands, moet, onzes erachtens, bij zich zelven betuigen: «Wij concurreren sedert de laatste veertig jaren, loffelijk met grootere rijken!» Om alles. zoo uit het planten- dieren- als delfstoffenrijk aangebragte, oplettend gade te slaan heeft men eenige dagen noodig, behalve de onafzienbare reeks van veelsoortige werktuigen tot den landbouw betrekkelijk. Veelvuldige voorwerpen dragen het kenmerk der bekrooning, of zijn bestemd voor de aanstaande verloting, tegen een gulden het lot, waaraan ongetwijfeld, algemeen deel zal worden genomen. De voorwerpen uit het plantenrijk bewijzen overvloedig, wat onze vaderlandsche gronden opleveren, onder anderen, de meekrap, tabak, korensoorten, boom- en grondvruchten turksche tarwe (maïs), waarvan de aankweeking niet genoeg kan worden aanbevolen, om het versterkend voedsel, in die plant gelegen. Er worden nog eenige kisten met voorwerpen uit Oost-Indie verwacht, tot welker plaatsing, met smaakvol overleg, nog wel eene geschikte gelegenheid zal worden gevonden. De tentoonstelling-directie heeft de meest mogelijke voldoening van hare aangewende pogingen ten genoege der inzenders, van wien er voorzeker geen ontevreden kan zijn met het plaatsen zijner voorwerpen. Behalve twee fonteinen, is op de gaanderij, waar talrijke oranjeboomen en andere gewassen sierlijk staan gegroepeerd een waterval aangebragt, die dagelijks ten twaalf ure des voormiddags in werking komt. Het gebouw is dagelijks van 10 tot 4 ure, tegen betaling van vijf-en-twintig cents, voor het publiek opengesteld, terwijl een catalogus, door den heer G. Thieme uitgegeven, aan het gebouw verkrijgbaar is.

Almelo, 8 Oct. De werkzaamheden aan het nieuwe kanaal zijn thans weder onmiddellijk bij deze stad aangevangen, zoodat men bij gunstig weder eerlang de voltooijng van de haven of kom te gemoet ziet.

Oldenzaal, 7 Oct. Men verneemt, dat de kamer van koophandel alhier zich, naar aanleiding van de dezer dagen vermelde tijdingen omtrent den aanleg van spoorwegen in de noordelijke provincien, tot de Hooge Regering heeft gewend om het belang van deze stad bij die hoogst gewigtige zaak voor te staan.

Groningen, 9 Sept. Op aanstaanden Donderdag, des voormiddags ten tien uur, zal de hoogleeraar J. A. C. Rovers het rectoraat der hoogeschool met het houden eener plegtige rede overdragen aan den nieuw benoemden rector, den hoogleeraar C. Star Numan. Tevens worden alsdan de medailles en getuigschriften uitgereikt aan de studenten, wier verhandelingen deze eer waardig zijn gekeurd.

Gelijk wij vroeger hebben medegedeeld, bestond bij heeren studenten, leden der vereeniging *Vindicat atque Polit*, het plan, om bij deze gelegenheid, zoowel des middags als des avonds, eene maskerade te houden. Op voorstel van de plaatselijke geneeskundige commissie is evenwel besloten die gemaskerde optogt, wegens de hier heerschende cholera, alleen des namiddags te doen plaats hebben.

Per Telegraaf.

Parijs, Dingsdag 10 October. ('s Avonds.) Admiraal Hamelin berigt van den 27 September, — meldt de *Moniteur* van heden. — dat volgens het aanvankelijk ontworpen plan de vloot het fort Konstantijn zou bemagtigen, zich met geweld den toegang tot de haven verschaffen, de forten aan de zuidzijde aanvallen en aan het leger te land hulp verleenen, hoe ook de weersgesteldheid ware; dat echter de belemmering van den toegang tot de haven, (door het laten zinken van schepen) eene verandering in dat plan heeft te weeg gebragt, dat overigens de buiten werken van het fort Konstantijn het naderen op dat punt moeijelijk maken en daarbij veel menschenlevens zouden moeten opgeofferd worden; — en dat derhalve onder deze omstandigheden de generaals besloten hebben langs het oosten om Sebastopol heen te trekken.

Weenen, Dingsdag 20 October. Vorst Menzikoff heeft eene versterking ontvangen van 15,000 man infanterie, 8000 man kavallerie en 30 kanonnen, hem uit Theodosia (Kaffa), Kertch en Perekop toegezonden. De vorst verwachtte nog meer versterkingstroepen onder generaal Liprandi.

Parijs, 11 Oct. De *Moniteur* berigt, dat lord Cowley, namens het gouvernement van hare Britsche Majesteit, den keizer gecondoleerd heeft met het overlijden van den maarschalk St. Arnaud.

Alle gewonden in den veldslag bij de Alma, zijn den 29 Sept. te Therapia aangekomen en in de hospitalen opgenomen.

Naar Marseille is bevel gezonden om het stoffelijk overschot van den maarschalk St. Arnaud te ontvangen met al de eerbewijzen, welke hem bij zijn vertrek naar de Levant zijn bewezen.

Bij het verlaten van de armee heeft de maarschalk St. Arnaud de troepen vaarwel gezegd bij een dagorder, gedagteekend Bekendi, 27 September. De bijna stervende veldheer drukt daarin het vertrouwen uit, dat de soldaten hem zullen beklagen, want dat het ongeluk, hetwelk hem treft, onmetelijk, welligt zonder voorbeeld is. De generaal Canrobert, aan wien lof wordt toegezwaaid, is bij gesloten brieven reeds vooraf voor dit geval als zijn opvolger in het kommandement aangewezen. Hij zal — zoo sluit de maarschalk — de overwinning bij de Alma voortzetten, en hij zal het geluk hebben, dat ik voor mij gedroomd had; hij zal u, soldaten, naar Sebastopol geleiden.

Aan het 43ste en 14de regiment te Toulon, is bevel gezonden om zich in te schepen; men maakt toebereidselen om nog meer troepen naar het tooneel van den oorlog te zenden, ten einde het zegevierende leger der geallieerden te versterken.

Weenen, 11 Oct. Volgens particuliere berigten heeft het bombardement van Sebastopol in den morgen van den 4den dezer een aanvang genomen.

Advertentiën.

224ste Nederlandsche Staats-Lote[...]

3e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

Nº. 3072 *f* 1000.

Prijs-Courant der Effecte[...]

AMSTERDAM, 11 October 1854

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	60 7/16 ½ 7/16		Pct.	
Dito Certificat.	3	72 1/16 3/16	*Hope* 1798/1816	5	99[...]
Dito Dito	4	90 13/16 7/8 13/16	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening.	4		Cert.1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3½	88¾	Dito Dito	4½	
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	74[...]
Belgie.			Dito *Stieglitz*	5	74[...]
Certificaten.	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild*	2½	49¼ 3/8	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito.	6	68[...]
Obligatiën	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18¼ 5/16	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3				
Dº Binnenl. 6/m.	3	32¾ 33 33	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		5 3/16	Metalliek	5	69[...]
Amort. Schuld.		4½	Dito bet. Amst.	5	78[...]
Portugal.			Dito lett. B.	5	78[...]
Londen nieuwe.	3	36 9/16 5/8	Dito 1847	2½	35[...]
Dito uitgest	4		Dito 1851/1852	2½	35[...]

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 97½; Mexic. 3 pct. 23¾; dito Onb. 23¾.

De markt leverde heden niets belangrijks op, [...] handel in de hoofdsoorten der genoteerde effecten, [...] prijzen meest alle na eene neiging van achteruitgang, [...] onveranderd vast.

FRANKFORT, Dingsdag 10 Oct. Spanje binnenl. [...] 32⅛; dito 1 pct. 18.

LONDEN, Dingsdag 10 October. Consols op t. 95[...] N. Mexic. 3 pct. 24⅞, 25; Peru N. 4½ pct. 71½; [...] 3⅝; Gren. Uitg. 6; Sardinie 5 pct. 88; Spanje buite[...] pct. 37½; dito 1 pct. 18⅜, ⅝; dito Certific. 5⅛; 94[...] siven 4⅜, ⅝; Russen 4½ pct. 84; dito 5 pct. [...] 2½ pct. 62; dito 4 pct. 92; Turk. 2⅞, 3⅛.

PARIJS, Dingsdag 10 October. Fr. 3 pct. 76.25[...] binn. 3 pct. 33¼; dito 1 pct. 18⅛.

WEENEN, Dingsdag 10 October. N. Metall. 85⅜; [...] 97½; Bankactien 1252; Lomb. 5 pct. 92½; [...] Londen 11.25; dito op Parijs 136¾; Zilver 18¾.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Graven[...]